

DESPRE METODA DESCHISĂ DE COORDONARE¹

În cadrul Summit-ului de la Lisabona (2000) s-a convenit asupra faptului că Uniunea Europeană (UE) trebuie să își modernizeze și întărească eforturile legate de realizarea Modelului Social European. Statele membre și Comisia Europeană (CE) au decis să ia măsuri care să conducă la eradicarea sărăciei în UE pînă în 2010. **Consiliul European de la Lisabona a convenit asupra stabilirii Metodei Deschise de Coordonare (MDC), utilizată cu succes în domeniul politicilor privind integrarea pe piața forței de muncă, ca mecanism de coordonare pentru țările membre în domeniul politicilor de combatere a excluziunii sociale.**

Metoda Deschisă de Coordonare (MDC) reprezintă un proces prin care statele membre UE agreează să își coordoneze politicile printr-un proces de învățare mutuală și schimb structurat de informații. MDC este un instrument care ajută statele membre în procesele de reformă, respectându-le competențele legale. Adesea găsim referire la MDC ca la **o a treia formă de guvernare UE, alături de politicile comune și mecanismele de coordonare interguvernamentală**. Prin intermediul MDC, statele membre cad de acord asupra unor **obiective comune**, utilizează **indicatori comuni**, pregătesc **rapoarte naționale strategice** care stabilesc **linii directe pentru politici publice, evaluează aceste strategii** împreună cu CE prin **rapoarte de monitorizare comune (Joint Reports)**.

Anual, statele membre trebuie să prezinte CE un raport cu privire la modul în care au progresat spre realizarea obiectivelor propuse și să își prezinte prioritățile pentru perioada următoare. Odată la 3 ani, statele membre trebuie să prezinte CE rapoarte mai substanțiale pe toate domeniile vizate de MDC. **Monitorizarea progreselor** în direcția atingerii obiectivelor stabilite prin strategie se realizează printr-un **sistem de indicatori structurat pe trei niveluri:**

- **primar și secundar** (indicatori comuni pentru toate țările membre) și
- **terțiar** (indicatori utilizați de fiecare țară, construiți ca să reflecte specificul național și circumstanțele de politică internă, responsabilitatea construcției lor revenind țărilor membre).

Raportat la instrumentele de coordonare și armonizare de politică publică, MDC are o serie de avantaje:

- Este un **instrument care poate crește transparența și participarea democratică**. Una dintre caracteristicile principale ale MDC o reprezintă implicarea factorilor interesați în procesul de decizie în politica publică, prin implicarea directă a cetățenilor, sau mediată de structurile societății civile. Cadrul MDC oferă actorilor sociali oportunitatea de a-și face cunoscute prioritățile la nivelul UE.
- Are un **caracter inovativ și descentralizat**, deși CE păstrează un rol important în coordonare:
 - pornește de la **premisele unei strânse colaborări interguvernamentale**; rolul crescut al Consiliului European (alături de CE) în diverse faze ale procesului de coordonare de politici reprezintă o garanție în plus legată de succesul acestei colaborări; monitorizarea politică a angajamentelor se realizează la cel mai înalt nivel, Consiliul jucând un rol important atât în faza de formulare, cât și în cea de monitorizare.
 - **proceduri bine structurate și un proces clar stabilit**; procesul de deliberare caracteristic MDC este ciclic și centrat pe rezolvarea problemelor identificate și comun agreat definite, valorificând învățarea prin evaluare comparativă de performanțe.
 - **oferă posibilitatea coordonării trans-sectoriale de politici atât la nivel național, cât și la nivel european** și pune accentul pe participarea activă a actorilor sociali, având ca scop explicit creșterea calității proceselor deliberative și a proceselor de învățare comună.

Construcția „soft” a MDC determină și anumite limitări în procesul de utilizare, cum ar fi: probleme legate de participare, situația social-economică, poziția țării membre privind cooperarea în UE, calitatea și experiența actorilor sociali.

Ideea de **transparență** este inerentă mecanismului MDC, făcând posibilă evaluarea comparativă de performanțe și procesul de învățare prin comparație. Pentru ca procesul MDC să se desfășoare în bune condiții, e important ca **toți actorii implicați**, la nivel național și european, **să aibă acces la informații și documente în toate stadiile procesului**. Pentru a evita ca procesul MDC să devină strict tehnocratic, e necesar un **efort permanent de creștere a calității comunicării publice**, așa încât categorii largi de cetățeni europeni sau ONGuri locale să poată urmări și participa la proces.

MDC oferă oportunitatea participării, dar nu o asigură automat. **Consultarea ONGurilor reprezintă un drept și un principiu de bună guvernare, nu doar o opțiune pentru guverne.**

Directii de acțiune recomandate pentru îmbunătățirea participării ONGurilor în procesul MDC:

1. **Creșterea capacității ONGurilor de a se implica în procesul politicilor publice din domeniul social**, cu precădere în politicile vizând incluziunea socială. Această implicare presupune dezvoltarea capacității ONGurilor în cel puțin trei domenii:
 - **informarea ONGurilor cu privire la caracteristicile și conținutul politicilor publice din domeniul incluziunii sociale** (legislație, strategii, rapoarte publice, planuri de acțiuni, structură instituțională și actorii principali). Informarea cu privire la politicile europene în domeniu, la specificul și caracteristicile MDC (etape, indicatori, raportare etc.)

¹ Material conceput în baza studiului asupra Metoda Deschisei de Colaborare realizat de Mihaela Lambru

- **creșterea capacității de advocacy a ONGurilor**, esențială pentru un demers participativ de succes
 - **capacitate crescută de a realiza alianțe de organizații** care să-și propună scopuri comune, pornind de la interese împărtășite.
2. Un element important în procesul aplicării MDC îl reprezintă **elaborarea Strategiilor Naționale în domeniul protecției și incluziunii sociale**. ONGurile trebuie să cunoască aceste documente, să formuleze comentarii și amendamente pe care să le susțină în cadrul unui proces consultativ.
 3. ONGurile trebuie să cunoască **metodologia² specifică pregătirii Rapoartelor Naționale Strategice** în domeniul Protecției Sociale și Incluziunii Sociale.
 4. Activitatea ONGurilor nu trebuie să rămână limitată în faza de elaborare a strategiilor, ci ele trebuie să devină active și în **procesul de monitorizare**. Cel mai important lucru pe care ONGurile îl pot face legat de monitorizare este de a trimite *feedback autorităților publice* în legătură cu diverse aspecte problematice legate de implementarea documentelor strategice (probleme legate de respectarea agendei inițiale, de respectarea angajamentelor financiare, neîndeplinirea obiectivelor etc.).
 5. ONGurile trebuie să insiste ca și în **România să existe un program coerent de consultare publică legat de politicile în zonele protecției sociale și incluziunii sociale**. Autoritățile competente trebuie să ofere acces liber la documente și informații, să aibă un proces clar de consultare publică, să facă cunoscut calendarul instituțional pentru elaborarea PNAInc.
 6. **Creșterea participării ONGurilor din România la platforme și rețele europene din domeniul protecției sociale și incluziunii sociale**. Astfel, ONGurile românești pot beneficia de experiența organizațiilor similare din țări cu mai multă experiență în aplicarea procesului MDC și care au deja dezvoltate strategii viabile de implicare a ONGurilor în procesele deliberative.

MDC în domeniul protecției sociale și incluziunii sociale în România

În calitate de nou membru al UE, România a elaborat primele sale Rapoarte Naționale Strategice privind Protecția Socială și Incluziunea Socială pentru perioadele 2006 – 2008, respectiv 2008 - 2010³.

Obiectivul strategic al României în domeniul incluziunii sociale a fost „Crearea unui societăți incluzive în care să se asigure cetățenilor resursele și mijloacele necesare pentru o viață demnă” (p.11). Pentru realizarea acestui obiectiv strategic au fost prevăzute următoarele acțiuni prioritare:

- Creșterea generală a standardului de viață al populației și stimularea câștigurilor obținute din muncă prin facilitarea ocupării și promovarea politicilor incluzive;
- Facilitarea accesului cetățenilor, în special al grupurilor dezavantajate, la resurse, drepturi și servicii;
- Îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației Roma.

Obiectivul dominant al MDC îl reprezintă creșterea eficacității coordonării de politici în arii sectoriale sensibile, în care nu există instrumente normative puternice de tipul reglementărilor europene, vizând ca rezultat reducerea sărăciei la nivelul UE.

Acest obiectiv nu se poate realiza dacă nu dăm atenție considerabilă aspectelor participative și de largă consultare publică pe teme importante precum politicile sociale și incluziunea socială. MDC are potențialul de a realiza acest obiectiv de coordonare eficientă, de a fi un instrument util în aplicarea principiului subsidiarității, a aplicării principiilor bune guvernări, de a crește coerența colaborării inter și intra-sectoriale, dar numai dacă nu considerăm procesul MDC ca pe o „temă pentru acasă” dată de Bruxelles.

Linkuri utile

Site-ul Comisiei Europene – despre Metoda Deschisă de Coordonare

http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/the_process_en.htm

http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/common_objectives_en.htm

http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/common_indicators_en.htm

http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/joint_reports_en.htm

http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/strategy_reports_en.htm

Site-ul Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale - Raportări privind incluziunea socială

<http://www.mmuncii.ro/ro/628-view.html>

² Comisia a pregătit un pachet metodologic intitulat „Guidance Note” cu informație practică despre cum trebuie pregătite rapoartele pentru ciclul MDC 2008-2010. Statele membre trebuie să respecte aceste recomandări metodologice, în special în ceea ce privește coordonarea politicilor între nivelele european și național.

http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/docs/social_inclusion/2008/080207_guidance_note_nsrns_cln_en.pdf

³ <http://www.mmuncii.ro/ro/628-view.html>

Raportul Național Strategic privind Protecția Socială și Incluziunea Socială 2006 – 2008 și Raportul Național Strategic privind Protecția Socială și Incluziunea Socială 2008 - 2010